

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia
Sacrarum Literarum Primarij Professoris Defensio Fidei
Catholicæ Et Apostolicæ Adversvs Anglicanæ ...**

Suárez, Francisco

Coloniae Agrippinae, 1614

Cap. 4. Vtrum in tertia parte iuramenti aliquid vltra ciuilem obedientiam
contra doctrinam Catholicam contineatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93459)

CAP. VI. III.

UTRUM IN TERTIA PARTE IURAMENTI
aliquid ultra civilem obedientiam, & con-
tra doctrinam catholicam
contineatur?

1. **P**OST præcedentia iuramenta addit tertium in hæc verba. Præterea iuro, quod ex corde abhorreo, & abiuro, tanquam impiam, & hereticam hanc doctrinam, & propositionem. Quod Principes per Papam excommunicati, vel deprivati possint per suos subditos, vel alios quoscumque, deponi, & occidi. In his verbis tria expendere necessarium est, primum, doctrinam ipsam secundum, quo iure hoc iuramentum à subditis exigatur, tertium, quantum hæc verba illis repugnent, quibus Rex promittit offendere, nihil in hoc iuramento præter obedientiam civilem contineri. Circa primum, quoniam Rex de sua securitate sollicitus sæpe inculcat vulgarem illam questionem, an liceat priuata persona, vel subditis Regem tyrannum interficere & ab illius vera resolutione huius, & aliarum partium intelligentia multum pendet, pauca de illa præmittere necessarium duxi. Duplex ergo à Theologis tyrannus distinguitur, vnus est, qui non iusto titulo, sed vi, & iniuste regnum occupauit, qui re vera non est Rex, nec dominus, sed loci illius occupat, & vmbra eius gerit; alter est, qui licet verus Dominus sit, & iusto titulo regni possideat tyrannice regnat quoad vltim, & gubernationem, quia videlicet, aut omnia in proprium commodum, communi contempto, conuertit, vel subditos iniuste affligit, spoliando, occidendo, peruertendo, vel alia similia publice, & frequenter iniuste perpetrando. Talis fuit. v.g. Nero, quem inter tyrannos, quos Deus interdum dominari permittit, numerat Augustinus lib. 5. de Ciuit. cap. 19. sic legens illud Proverbiorum. 8. *Per me Reges regnant, & tyranni per me tenent terram.* Et inter Christianos maxime est in hoc ordine numerandus Princeps, qui subditos suos in hæresim, vel aliud apostasiam tenet, vel publicum scisma inducit.

2. **Q**uæstio ergo præfens præcipue tractatur de legitimo Principe tyrannice gubernante, quia Rex Angliæ de his Principibus loquitur, & quia in hoc ordine legitimorum Regum non illum habemus. Dicimus ergo, Principem propter tyrannicum regimen, vel propter quauis crimina non posse ab aliquo priuata autoritate iuste interfici. Assertio est communis, & certa. Eam docuit D. Thomas in lib. 1. cap. 6. de Regimin. Princip. ubi optimis moralibus rationibus id confirmat. Idem tradit Caietan. 2. 2. quæst. 64. art. 3. ubi alij moderni, & Soto lib. 5. de Iustit. q. 1. art. 3. Molin. tom. 4. de Iustit. tract. 3. disp. 6. Azor tom. 1. lib. 3. cap. 12. q. 17. & cap. 26. q. 7. & tom. 3. lib. 2. cap. 2. q. 1. & cap. 7. q. 30. Cardinalis Tolertus in Summa lib. 5. ca. 6. Et summissæ communiter verb. *Tyrannus.* Consentiant in hac veritate asserenda Iuris periti, Bartol. Alex. Socin. Card. Præposit. & alij, quos refert, & sequitur Gigas tract. de Crim. læsæ Maiest. q. 65. per totam. Idem tradit Lucas de Penna in l. 1. c. Ne armorum vsus lib. 1. & Conrad Brun. tract. de Seditionis lib. 5. ca. 2. num. 9. & 10. & Thomas Actius opuscul. de Ludo scachor. q. 2. num. 50. latè, & bene, pluresque referens Restaurus Castaldus tract. de imperat. q. 82. per totam, & Paridius de Puteo tract. de Sindicat. §. *An liceat occidere Regem*, qui hoc intendit, licet consule loquatur, vt infra dicam. Couarr. in epitom. 4. Decretal. p. 2. cap. 3. §. 4. num. 6. Estque hæc veritas conformis præceptis Petri I. epist. ca. 1. *Subditi estote omni creatura propter Deum sicut Regi, &c.* Et infra. *Serui subditi estote Dominis non tantum bonis, sed etiam dyabolis.*

3. **M**agis vero in specie definita est, & contraria, vt

A heretica, damnata in Concil. Constantiens. Sess. 15. vb. (vt lib. 5. etuli.) damnatur articulus hic. *Tyrannus potest, & debet licite, & meritorie occidi per quemcumque vas allum suum, & subditum etiam per claudiales insidias, & subtiles blanditias, vel adulationes, non obstante quocumque præstito iuramento seu consideratione facta cum eo, non spectata sententia, vel mandato iudicis cuiuscumque.* Declaratque Concilium, esse hereticos, & vt tales puniendos, qui hunc articulum pertinaciter defenderint. Hæc enim definitio, vt omnes authores moderni intelligunt, procedit de tyranno in regimine, non in titulo, & usurpatione regni, quod ex verbis ipsis licet colligere. Nam vasallus, & subditus proprie dicuntur respectu veri Principis, & superioris. Item verba illa; *Non obstante quocumque præstito iuramento*, includunt etiam iuramenta legitime facta veris Regibus, nam verba vniuersalia sunt. Vnde non est dubium, quin author illius articuli saltem fuerit vniuersaliter loquutus de omni tyranno, siue in titulo, siue in regimine vt ex eius verbis, & exaggerationibus constat. Item quia ille articulus ex doctrina Vvicleph, & Ioannis Hus ortus est, qui dicebat, Dominos temporales per quolibet peccatum mortale ad mittre principatum ipso facto, & ideo posse per suos subditos ad suum arbitrium corripere, vt in eodem Consilio sess. 8. habetur. Concilium autem damnat articulum propter suam vniuersalitatem, & præcipationem, quam statim præfert in omnibus particulis, & ampliationibus suis, præcipueque damnat illum, quatenus veros Reges, & Principes tyrannice gubernantes comprehendit. Potest autem etiam extendi ad tyrannum proprii finem per iniustam regni usurpationem, & retentionem, si cum omnibus illis exaggerationibus temere asseratur. scilicet, *non obstante quocumque præstito iuramento, vel consideratione facta cum eo*, nam hoc est falsum, & contra rationem naturalem, quæ dicitur pacta, præsertim iurata seruanda esse.

4. **R**atio autem assertionis est, quia Rex tyrannice gubernans, vel posset occidi à quolibet subdito priuato titulo iustæ vindictæ, & punitionis, vel titulo iustæ defensionis suæ, vel Reipublicæ. Primum est omnino falsum, & hereticum, quia potestas vindicandi, vel puniendi delicta non est id priuatis personis, sed in superiori, vel in tota communitate perfecta; ergo priuata persona occidens Principem suum illo titulo, usurpat iurisdictionem, & potestatem, quam non habet; ergo peccat contra iustitiam. Maior de fide certa est, eamque tradit Augustinus lib. 1. de Ciuit. cap. 17. & 18. dicens. *Non licere alicui priuata potestate hominem occidere nocentem, cuius occidendi licentiam lex nulla concedit, & cap. 21. & 26. dicens: Qui alium occidit sine publica potestate, eiusque imperio iusto homicidam esse.* Ratio vero est, tum quia vindicta, & poena delictorum ordinatur ad commune bonum reipublicæ, & ideo non est commissa, nisi ei, cui publica potestas gubernandi reipublicam commissa est; tum etiam quia punire est actus superioris, & iurisdictionis; ergo si à priuato fiat, est, actus usurpare iurisdictionis: tum denique quia alias sequeretur infinita confusio, & perturbatio reipublicæ, & daretur occasio seditionibus, & homicidijs. Quod si hac ratione homicidium est, propria autoritate occidere priuatum hominem, etiam homicidam, latronem, & Assassinum, multò maius crimen est, maius in Principem licet iniquum, & tyrannum propria autoritate extendere. Denique alias nulla posset esse in Regibus, & Principibus securitas, nam faciliè vasalli conqueruntur, quod ab eis iniuste tractentur.

5. **A**lter verò titulus defensionis, licet fortasse in aliquo casu possit habere locum, non tamen in eo de quo tractamus, scilicet, an possit Rex occidi à priuato propter solam tyrannicam gubernationem. Itaque distinguere oportet, an quis defendat se ipsum,

Opposita doctrina vt heretica damnatur.

Error vniuersalis & idcirco. Hinc.

4. Fundamentum in vera doctrina.

ipsum, vel rempublicam. Item si se ipsum, an defendat vitam, aut membra, seu grauem corporis mutilationem, vel tantam defendat bona externa, & fortunam. Nam propter solam defensionem externorum bonorum, non licebit Regem inuadentem occidere: tum quia præferenda est vita Principis his bonis externis, propter dignitatem eius, & quia Deum singulari quodam modo representat, eiusque locum tenet. Tum etiam quia Princeps habet quandam superiorem administrationem bonorum omnium subditorum, & licet illa fortasse excedat, non propterea vique ad interfectionem illi resistendum est: latius enim, quod ipse obligatus maneat postea ex iustitia ad res oblatas restituendas, vel compensandas, & quod subditus possit illas exigere, prout sine violentia poterit. At vero si defensio sit propriæ vitæ, quæ Rex violententer auferre aggreditur, tunc quidem ordinariè licebit subdito se ipsum defendere, etiam si inde mors Principis sequatur, quia ius tuendæ vitæ est maximum, & tunc Princeps non est in necessitate, quæ obliget subditum ad vitam pro illo perdendam, sed ipse voluntariè, & inique in illo discrimine se constituit. Dico autem ordinariè, nam si ex morte Regis Respublica perturbanda esset, aliave magna incommoda contra commune bonum esset passura, tunc charitas patriæ, & boni communis obligaret ad non interficiendum Regem, etiam cum mortis propriæ discrimine; sed hæc obligatio ad ordinem charitatis spectat, de quo nunc non tractamus.

Licet ne in defensionem propriæ vitæ principem occidere.

Quid in rei publicæ defensionem.

At verò sit sermo si de ipsius rei publicæ defensione, hæc non habet locum, nisi supponatur Rex actum aggrediens ciuitatem, ut illam iniuste perdat, & ciues interficiat, vel quid simile. Et tunc certè licebit Principi resistere, etiam occidendo illum, si aliter fieri non possit defensio. Tum quia si pro vita propria hoc licet, multo magis pro communi bono, tum etiam quia ciuitas ipsa, seu respublica tunc habet iustum bellum defensionis contra iniustum inuasorem, etiam si proprius Rex sit; ergo quilibet ciuis ut membrum rei publicæ & ab ea vel expresse, vel tacite motus potest rempublicam defendere in eo conflictu, eo modo, quo poterit. At vero in presenti non tractamus de illo casu, in quo Rex actu infert bellum aggressuum ipsi rei publicæ ad destruendum illam, & multitudinem ciuium occidendum, sed quando in pace regnans, aliis modis rempublicam vexat, ei que noxius est, & tunc non habet locum defensio per vim, vel insidias contra vitam Regis, quia tunc non infertur actualis vis rei publicæ, quam vi repellere liceat. Vnde tunc aggredi Principem esset bellum contra illum mouere priuata autoritate, quod nullo modo licet quia ordo naturalis, mortalium paci accommodatus hoc poscit, ut suscipiendi belli auctoritatem penes rempublicam, seu Princeps sit, ut dixit Augustinus libro vigesimo secundo contra Faustum capite 74. Item quia sicut non licet mala commissa ab aliquo per mortem eius propriâ autoritate vindicare, ita nec licet mala futura, quæ ab eodem temeretur, per eiusdem interfectionem propriâ autoritate impedire. Est enim eadem ratio, & in priuatis malefactoribus est euidens; idem ergo maiori ratione in Principe locum habet.

7. Tyrannus in titulo licet occiditur.

Ut autem doctrinam hanc amplius illustrare, & ad præpositam iurandi clausulam dictam melius applicare possimus necessarium prius est de altero membro, id est, de tyranno in ipso titulo dicere an præcedens doctrina in illo locum habeat, nec ne. Communiter enim inter hæc duo genera tyrannorum constituitur discriminem, nam asseritur, hunc tyrannum quoad titulum, interfici posse à quacunque priuata persona, quæ sit membrum rei publicæ, quæ tyrannide patitur, si aliter non potest rempublicam ab illa tyrannide liberare. Ita sentit Dignus Thomas in secundo distinctione 44. quæ est secunda, arti. 2. in corpore, & ad ult. quem ferè omnes Doctores citati se-

sequuti sunt, & videri potest Contr. Brun. tract. de Seditios. li. 6. cap. 3. ubi varia refert exempla, sunt tamen ex iustis, & iniustis actibus coaceruata, & ideo non probant ius, sed vltim Ratio ergo est quia tunc non occiditur Rex, aut Princeps, sed hostis rei publicæ. Quomodo idem D. Thomas lib. de Regim. Princip. cap. 6. defendit factum Aod. Iudic. 5. qui cum esset priuata persona, Eglon Regem Moab, cui seruiebat Israel, interfecit, quia non erat verus Rex populi Dei, sed hostis, & tyrannus. Idemque tradit Abulen. ibi q. 16. & addit, à quolibet Israelita potuisse occidi. Sic etiam Iudith Holofernem interfecit, Iudith, 13. Estque simile factum Iahel occidentis Sisaram, Iudith. 4. quod laudatur cap. 5. Sic etiam D. Thomas in priori loco approbat sententiam Ciceronis laudantis eos, qui Cæsarem interfecerunt, qui non iusto titulo, sed per vim, & tyrannidem imperium usurpabat. Ideo etiam Doctores dicunt, contra hunc tyrannum non committi crimen læsæ Maiestatis, quia in tali tyranno nulla est vera Maiestas. Dicunt etiam, nomine Principis non venire huiusmodi tyrannum, & ideo decreta, quæ dicunt, non licere Principem interficere, hunc tyrannum non comprehendere, ut videri potest in Gigante tract. de Crimi. læsæ Maiest. q. 65.

Addit verò supra D. Thomas limitationem, nimirum hoc licere, quando nullus recursus est ad superiorem, per quem iudicium de inuasore fieri possit. Quæ limitatio locum habet maxime quando tyrannus non à supremo Principe, sed ab inferiori aliquo exercetur. Non enim soli Reges, sed etiam inferiores Domini potentes possunt per tyrannidem dominum aliquod, vel iurisdictionem, vel Magistratum usurpare. Tunc ergo licet in actu aggressionis possit populus inuadenti resistere, tamen postquam iam factus possidet, & dominatur, non possunt propria autoritate illum occidere, nec nouum bellum contra eum mouere, si possunt ad superiorem recurrere. Quia cum habeant superiorem, non licet eis propria autoritate gladium sumere, minusque licebit cuicumque priuata personæ, alias omnia perturbarentur, magnaque confusio in republica oriretur. Et ob eandem causam, etiam quando non est superior, tantum ad quem recurratur, necessarium est, ut tyrannus in iniustitia sit publica, & manifestam si sit dubia, non licebit per vim depellere eum, qui possidet, cum in priuato dubio melior sit eius conditio, nisi certum etiam sit, possessionem fuisse tyrannicam. Præterea, ut licita sit occisio talis tyranni, oportet, necessaria sit ad libertatem regni obtinendam nam si alia via minus crudeli possit tyrannus depelli, non licebit statim eum occidere sine maiori potestate, & causæ examinatione.

Præterea intelligenda est communis sententia nisi inter tyrannum, & populum sedus aliquod, vel turgia, aut pactum iuramento firmatum intercesserit, ut notauit Abulen. supra, nam pacta, & iuramenta etiam cum hostibus seruanda sunt, nisi fortasse fuerint euidenter iniusta, & coactè facta. Alia etiam limitatio adhibenda est, nisi eadem, vel maiora mala rei publicæ timeantur ex interfectione tyranni, quàm sub illo patiantur. Et ita dixit Bart. tract. de Guel. fis, & Gebelli. 9. licere in eo casu occidere tyrannum propter commune bonum, non propter priuatum. Nam si quis occidat tyrannum, ut ipse potius imperio per similem tyrannidem, non excusatur à culpa homicidii, præter nouam tyrannidem. Item si credatur, filium tyranni, vel alium similem eius socium eadem mala illaturum rei publicæ, non licebit, quia sit malum sine spe maioris boni, & quia tunc vera non defenditur respublica, nec liberatur à tyrannide, quo solo titulo illa mors honestatur. Denique prima est, si expresse repugnet, tunc non solum non præbet auctoritatem singulis personis, sed etiam declarat, de-

Quæ requiruntur, ut tyrannus in titulo sit publicus, & manifestus.

Alia limitatio.

Prima est.

ensionem non esse tibi conuenientem, cui in hoc credendum est, & inde consequenter fit, ut non sit licitum priuatæ personæ defendere tunc rempublicam per mortem tyranni.

10
Aliter
senia.

His verò non obstantibus, non desunt auctores, quibus hæc distinctio, & sententia non placeat, sed distincte, dicendum putent, non esse licitum priuatæ personæ interficere tyrannum, siue in solo regimine, siue etiam in titulo tyrannus sit. Ita sentit Castro li. 14. aduer. hæc. verb. Tyrannus, quatenus indistincte loquitur, & eodem modo intelligit Concilium Constantiense, & omnes eius rationes eo tendunt. Expressius in dicit Azor, dictam communem sententiam reprobando in Tom. 2. li. 11. c. 5. q. 10. Fundatur primo quia Concilium Lateran. absolute, & generaliter de tyranno loquitur. Secundo quia Augustinus de Ciuit. absolute etiam dicit, siue publica administratio non licere aliquem occidere. Tercio quia D. Thomas non dicit, hunc tyrannum laudabiliter occidi à quolibet priuato, sed indefinire, laudabiliter occidi. Quarto quia nullus malefactor iure interfici potest, ne quis, qui possidet, factio deijci potest, nisi prius audiatur, & iudicetur. Nec sufficit euidencia patrati sceleris, nisi sententia præcedat.

11
Sine reprobatio.

Sed hæc parum cogunt contra receptam sententiam. Nam Concilium Lateranens. ut dixi, non definit vniuersalem propositionem negatiuam, nullus tyrannus occidi potest, sed damnat vniuersalem affirmatiuam, omnis tyrannus occidi potest, & non absolute prolatam, sed cum multis ampliationibus, & ideo eius definitio reducit ad hanc indefinitam, non omnis tyrannus occidi potest ante sententiam contra illum prolatam, ex quo nullum argumentum contra communem sententiam sumi potest. Ad Augustinum respondeo, illum priuatum hominem, qui huiusmodi tyrannum occidit, non id facere siue publica administratione, quia vel id facit autoritate reipublicæ tacite consentientis, vel facit autoritate Dei, qui per naturalem legem dedit vnicuique potestatem defendendi se, & rempublicam suam à vi, quam similis tyrannus facit. Ad D. Thomam respondemus, satis clare loqui, nam in corpore illius articuli dicit: Cum facultas ad est, potest aliquis tale dominium repellere; in solut. verò ad 5. per vocem illam aliquis, aperte declarat priuatam personam, tum ita interpretando verba Ciceronis de interfectores Iulij Cæsaris, tum quia ita concludit. Tunc enim qui ad liberationem patriæ tyrannum occidit, laudatur, & primum accipit. Ad vltimam rationem dicitur, illa procedere, quando aliquis vel in poenam delicti interficiendus est, vel priuandus his bonis, quæ possidet quiete, & sine conflictu actuali, formali, aut virtuali; in nostro autem casu non de vindicta, sed de defensione agitur, nec tyrannus quiete possidet, sed per vim actuale, quia licet fortasse Respublica non moueat bellum, quia non potest, nihilominus (ut recte Caietanus notat) semper gerit bellum implicitum, quia renititur, quantum potest.

12
Nona difficultas proponitur.

Hinc verò noua difficultas suboritur, quia iuxta doctrinam hanc nulla est differentia inter verumque casum, seu tyrannum. Quia etiam tyrannum quoad titulum non licet occidere autoritate priuata, sed publica; hoc autem modo etiam licet occidere Regem tyrannicè gubernantem. Vnde argumētum vltius, quia vel tyrannus in titulo, interficiendus est ad vindictam sui sceleris, vel titulo defensionis. Priori modo iam dictum est, non posse interfici à quolibet priuata persona autoritate priuata, tū quia punire est actus iurisdictionis, & superioris, ut supra dixi, tum etiam quia nec ipsa respublica, à tali tyranno offensa posset hoc modo illi punire, nisi publico cōsilio, cognita causa, & sufficēter iudicata, & ideo ut priuata persona id faciat, non sufficit tacitus, vel præsumptus cōsensus reipublicæ, sed requiritur expressa declaratio per specialem, vel saltem per generalem commissio-

A nem. Vnde etiam hoc titulo non liceret extraneæ personæ priuatæ, imò nec publicæ non habenti iurisdictionem in talem tyrannum, illum hoc titulo interficere, siue expressa commissione reipublicæ offensa. Si autem hoc tantum licet priuatæ personæ titulo defensionis, sic nulla est differentia inter vtrumque tyrannum, quia etiam titulo defensionis licet priuatæ personæ occidere Regem verum, tyrannicè inuadentem suum proprium regnum, vel ciuitatem, ut diximus. Item illo modo non licet talis interficere ex potestate tacite concessa à republica membris suis, sed ex autoritate Dei, qui per legem naturalem vnicuique dedit facultatem defendendi se, & patriam suam; imò & quenlibet innocentem. Ideoque hoc titulo occidere tyrannum, non solum membrum Reipublicæ, sed etiam extraneis licet in vtroque casu, & tyranno, nulla ergo est differentia.

13
Explicitur difficultas.

Respondeo in primis ad vltimam interrogationem, verum esse, tyrannum siue in solo titulo regnum occupantem, non posse à quolibet priuato iuste interfici per modum vindictæ, seu punitionis, hoc enim cōuincunt argumenta facta in priori mēbro dilemmatis. Vnde quoad hoc fateor, non esse discrimen inter hunc tyrannicū Regem, quoad absolutam rationē iniustitiæ, licet respectu proprii Regis sit longè grauius crimen, & læsæ Maiestatis, quoniam non est respectu alterius tyranni, sed simplex iniustitia, & viurpata iurisdicctio. Superest ergo, ut tantum iure defensionis liceat priuatæ personæ hunc tyrannum occidere. In hoc vero est magna differentia inter hunc, & Regem prauum. Nam Rex licet tyrannicè gubernet, quandiu non mouet actuale bellum iniustum cōtra rempublicam sibi subditam, non infert illi actuale vim, & ideo respectu illius non habet locum defensio, neque vllus subditus potest hoc titulo illum aggredi, aut bellum contra ipsum mouere. At verò proprius tyrannus quandiu regnum iniuste detinet, & per vim dominatur semper actu infert vim reipublicæ, & ita ipsa semper gerit cum illo actuale, seu virtuale bellum, non vindicatum, ut sic dicam, sed defensiuum. Et quamdiu contrarium non declarat, semper censetur velle defendi à quolibet suorum ciuium; imò etiam à quolibet extraneo, ideoque scilicet defendi non potest, nisi interficiendo tyrannum, cuiuslibet de populo licet illum interficere. Vnde etiam in rigore verum est, id non fieri tunc autoritate priuata, sed publica, vel potius regni volentis à quolibet ciue tanquam à membro, & organo suo defendi, vel Dei authoris naturæ dantis cuiusque homini potestatem defendendi innocentem. Vnde etiam in hoc non est discrimen inter vtrumque tyrannum neuter enim potest occidi autoritate priuata, sed necessaria semper est potestas publica. Differentia vero est, quod hæc potestas censetur commissa cuiuslibet particulari personæ contra proprium tyrannum, non vero contra proprium Dominum propter discrimen declaratum.

14
Altera difficultas.

Hinc verò nascitur noua difficultas præfenti instituto necessaria. Nam ex hac posteriori resolutione de proprio tyranno sequitur, priorē de Rege tyrannicè gubernante, solum procedere ante sententiā depositionis cōtra talem Regem latam; non vero post illam quod male fert Rex anglie, & examinatione dignū est. Nam sequela habet in primis magnum fundamentum in Concilio Constantiensi, quia illud tantum loquitur de interficiendo Principem tyrannum priuata autoritate non expectata sententia, vel mandato iudicis cuiusque, sic enim Concilium Constantiense contrariam assertionem damnavit; ergo si iudex legitimus talis Regis, quicumque ille sit, vel esse possit, contra illum iustam sententiam tulit, qua eum ipso facto à regno deposuit, iam non procedet Concilij definitio. Deinde cessat etiam ratio facta, & ita non habebit tunc locum prima assertio ut proposita est. Nam tunc iam supponitur expectata sententia iusta,

in illa, & legitima, & sic non procedit aggressor auctoritate priuata, sed in virtute sententiae, & consequenter in instrumentum auctoritatis publicae. Denique postquam Rex legitime depositus est, iam non est Rex, neque Princeps legitimus, & consequenter non potest in illo subsistere assertio, quae de legitimo Rege loquitur. Imò si Rex talis post depositionem legitimam in sua pertinacia perseverans, regnum per vim retineat, incipit esse tyrannus in titulo, quia non est legitimus Rex nec iusto titulo regnum possidet. Declaratur hoc amplius in Rege haeretico, nam statim per haerese ipsi facto priuatur aliquo modo dominio, & proprietate sui regni, quia vel confiscatum manet, vel ad legitimum successorem catholicum ipso iure transit, & nihilominus non potest statim regno priuari, sed iuste illud possidet, & administrat, donec per sententiam saltem declarationem criminis condemnatur, iuxta cap. Cum secundum leges de Haeret. in 6. At vero post sententiam latam omnino priuatur regno, ita ut non possit iusto titulo illud possidere, ergo ex tunc poterit tanquam omnino tyrannus tractari, & consequenter a quocumque priuato poterit interfici.

*Quia ratione
rex haereticus
dominio
regni priuatur.*

*is
Difficultatis
Declaratio.*

*Vide Sotum
li. 5. de iust.
q. 1. art. 3.
Arz. tom.
2. lib. 21. c.
5. q. 8. & 9.
Respublica
quando pos-
sit regem ty-
rannicè gu-
bernare, &
regno priua-
re.*

Hæc difficultas supponit, contra Regem supremum etiam in temporalibus, posse depositionis penam, & priuationis regni sententiam ferri, quod Rex Angliæ audire decreuit, est autem verissimum, & ex principis positus in l. 3. euidenter colligitur, & in sequentibus iterum dicitur. A quo vero possit talis sententia ferri, magna quaestio est, breuiter tamen nunc supponimus, potestatem hanc deponendi Regem, esse posse, vel in ipsa republica, vel in Summo Pontifice, diuerso tamē modo. Nam in republica solum per modum defensionis necessaræ ad cōseruationem suam, ut supra lib. 3. cap. 3. dixi. Ideoq; si Rex legitimus tyrannicè gubernet, & regno nullum aliud subfit remedium ad se defendendum, nisi Regem expellere, ac deponere, poterit respublica tota, publico, & communi cōsilio ciuitatum, & procerum Regem deponere, tum ex vi iuris naturalis, quo licet vim vi repellere, tum quia semper hic calus ad propriam reipublice cōseruationem necessarius, intelligitur exceptus in primo illo fadere, quo respublica potestatem suam in Regem transfudit. Et hoc modo accipiendum est, quod ait D. Thomas. 2. 2. q. 42. ar. 2. & 3. nō esse seditionem resistere Regi tyrannicè gubernanti, vtique si legitima potestate ipsius communicatis, & prudenter sine maiori populi detrimento fiat. Ita etiam exposuit idem D. Thomas lib. 1. de Regimin. Princip. cap. 6. & discipuli eius Soto lib. 5. de iust. q. 1. ar. 3. Bannez. 2. 2. q. 64. art. 3. dub. 2. Molin. tom. 4. de iust. tract. 3. disp. 6. Aliqui vero ex Iurisperitis allegatis cōfusi in hoc puncto loquuntur, nam Parid de Puteo supra, & Antonius Massa tract. contr. Duel. n. 78. & 79. ita hoc affirmat, vt in singulis etiam ciuibus illam licentiam concedere videantur, è conuerso autem Restaur. Castal. dicta qu. 82. ita repugnant, vt etiam communitati id negare videatur, sed iuxta prædicta temperandi sunt.

16

At vero in Summo Pontifice est hæc potestas tanquam in superiori habente iurisdictionem ad corripiendum Reges, etiam supremos tanquam sibi subditos, vt supra ostensum est. Vnde si crimina sint in materia spirituali, vt est crimen hæresis, potest directe illa punire in Rege etiam vsque ad depositionem à regno, si pertinacia Regis, & prouidentia communis boni Ecclesiæ ita postulent. Si verò vitia sint in materia temporalis, quatenus peccata sunt etiam potest illa corripere per directam potestatem, quatenus vero fuerint temporaliter nociua reipublicæ Christianæ, indirecte saltem poterit ea punire, quatenus tyrannicum Regimen temporalis Principis semper etiam est saluti animarum perniciosum.

*17
Regni Chri-*

Imò addendum vterius, licet respublica, seu regnum hominum ex sola rei natura spectatum, prout

A fuit inter gentiles, & nunc est inter ethnicos, habere potestatem, quam diximus, se defendendi à tyranno Rege, & illum deponendi in eum finem, si necessarium fuerit: nihilominus regna Christiana quoad hoc habere aliquam dependentiam, & subordinationem ad Pontificem Summum. Primò quia potest Pontifex alicui regno præcipere, vt se inconsulto, contra Regem suum non insurgat, vel illum non deponat, nisi prius causa, & ratione ab ipso cognita, propter moralia pericula, & animarum dispendia, quæ in his tumultibus popularibus moraliter interueniunt, & ad vitandas seditiones, & iniustas rebelliones. Vnde in histerijs legimus, fere semper regna in huiusmodi casibus Pontifices consuluisse, vel etiam ab eo petiuisse, vt Regem ineptum, vel tyrannum deponeret. Vt de Childerico Rege Galliarum tempore Zachariæ Papæ, cap. Alius. 15. quæst. 6. & de alijs supra lib. 1. part. 3. cap. 23. relatum est, & de Rege Lusitanie Sancti. 2. alia cap. 10. Secundo, tempore Innocentij Quarti referuntur Luciane historia, fuisse à Pontifice ab administratione Regia depositum, licet non regno priuatum, vt refertur etiam in cap. Grandi, de Supplend. neglig. Prælatorum, in sexto. Secundo pender regnum Christianum à Pontifice in hoc, vt possit Pontifex non solum consulere, aut consentire, vt regnum Regem si biperniciosum deponat, sed etiam præcipere, & cogere, vt id faciat, quando saluti spirituali regni, & præsertim ad vitandas hæreses, vel schismata necessarium esse iudicauerit. Quia tunc maxime habet locum, vbi potestatis indirectæ circa temporalia proprium spirituale finem, & quia potest per se immediata, cap. 7. q. 30. tē Regem deponere in tali casu, ergo potest cogere Regem, vt id exequatur, si necessarium sit, aliter esset eius potestas non solum inefficax, sed etiam iniustificiens. Denique, quia tale præceptum in illo casu iustissimum est.

Hoc ergo supposito fundamento dicendum est in puncto ultimo proposito, post sententiam condemnatoriam Regis de regni priuatione, latam per legitimam potestatem, vel quod perinde est post sententiam declaratoriam criminis habentis talem penam quo modo ipso iure impositam, posse quidem eum, qui sententiam tulit, vel cui ipse commiserit, Regem priuare regno, etiam illum interficiendo, si aliter nō poterit, vel sit iusta sententia ad hanc etiam penam extendatur. Non tamen statim posse Regem depositum à qualibet priuata persona interfici, imò neq; per vim repelli, donec ei præcipiatur, vel generalis hæc commissio in ipsa sententia, vel iure declaretur. Prior pars euidenter sequitur ex præcedenti principio: nā qui potest aliquem iuste condemnare, potest etiam penam exequi, per se, vel per auxilia ad id necessaria alias frustra esset illa potestas dicendi ius sine potestate efficaciter coactiua. Atque hac ratione, vt ait Augustin. lib. 1. de Ciuit. cap. 16. rectè facit minister Regis interficiendo hominem ex præcepto Regis, quia tunc magis potestatem Regis, quam suam exequitur. Ita ergo quando respublica iuste potest Regem deponere, rectè faciunt ministri eius Regem cogendo, vel interficiendo si sit necesse, quia iam nō potestatem priuata, sed publica operantur. Sicque rectè dixit Soto lib. 5. de iust. quæst. 1. ar. 3. licet Rex in solo regimine tyrannus, non possit à quolibet interfici, Latyro sententia quisq; (inquit) potest interficere executionis minister Eodemque modo si Papa Regem deponat, ab illis tantum poterit expelli, vel interfici, quibus ipse id commiserit. Quod si nulli executionem imperet, pertinebit ad legitimum in regno successorem, vel si nullus inuentus fuerit, ad regnum ipsum spectabit. Et ita tradunt Doctores, seruandum esse in crimine hæresis, quando Rex haereticus per publicam sententiam regno priuatus declaratur, vt videri potest in Castro lib. 2. de iust. hæret. punit. cap. 7. Siman. de Cathol. institut. tit. 46. num. 75.

Atque

19.
Prinaiam
propria au-
thoritate nō
posse morte
se damnari
accidere.

Atque ex his facile probatur altera pars, quia licet aliquis sit ad mortem iuste damnatus, nō potest quilibet priuatus suo nutu illum occidere, nisi precipiat ab habente autoritate, vel aliter moueatur, quia nemo potest alium occidere, nisi vel superior habēs in se talem potestatem, vel minister eius: non potest autem dici minister, nisi à principali potestate moueatur. Quod si hoc verum est respectu cuiuscumque malefactoris, maiori profecto ratioe respectu Principis procedet. Dicit fortē aliquis, sufficere mortionem implicitam, seu tacitam reipublice, quæ eo ipso, quod Regem deposuit, vult, ab omnibus expelli, & cogi, & si resistat, etiam occidi. At hoc falsum est, & contra rationem cogitatur, seu factū: nam iudex condemnans priuatum hæreticū, vel malefactorem, non statim facit omnibus facultatem in illum animaduertendi, ergo nec reipublica, vel Papa Regem hæreticum, vel aliter tyrannicum condemnans, omnibus talem licentiam concedit, etiam tacite, vel implicitē. Nulla enim iusta ratione potest præsumi magis hæc licentia contra Principem, quam contra alios: nam semper est necessaria prudentia, & iustus modus in ipsa executione, & maius periculum est turbationis, & excessus in coactione personæ Principis, aut Regis, quam cæterarum. Vnde si Papa aliquem Regē per sententiam declaret hæreticum, & à regno depositum, & de executione nihil amplius declaret, non statim potest quilibet Princeps contra illum mouere bellum, quia nec est illo superior in temporalibus, ut supponimus, nec ab ipso Papa illam potestatem accipit ex vi solius sententiæ. Et idē (ut dicebam) solus legitimus successor eius, si Catholicus sit habet tunc illam facultatem, vel si ipse negligat vel nullus sit, communitas regni in illo iure succedet, dummodo sit catholica. Ipsa vero petente auxiliū ab alijs Principibus, illud præstare poterunt, ut per se constat. Si autem Pontifex (quod sæpius fecisse, exemplis ostensum est in libr. 3.) alijs Regibus potestatem tribuat inuadendi tale regnum, tunc iuste fieri potest, quia neque deest iusta causa nec potestas.

20.
Ex doctrina
tradita con-
uincitur er-
ror in iura-
mento inclu-
sum.

Ex hac ergo vera, & certa doctrina manifestē conuincimur tertiam partem iuramenti ex varijs capitibus excessum potestatis, iniusticiam contra bonos mores, & errorem contra veram, & Catholicam doctrinam continere. Primum probō, nam quia auctoritate cogit Rex suos subditos ad iurandum, ut hæreticam propositionem, quam Ecclesia Catholica hæcenus non damnauit? Si enim Rex dicat, esse damnatam in Concil. Constantiensi, in primis non potest constanter hoc dicere, cum auctoritatem Conciliorum præsertim modernorum pro nihilo habeat. Deinde ubi legit in Concil. Constantiensi particulam illam, *Principes per Papam excommunicati, vel deprauati aut illam, per suos subditos, vel alios quoscumque?* Cum ergo hæc particula addit illi propositioni, reddant illam, & sententiam eius longe diuersam, fallaci, & illusoria illatione talis propositio Concilio tribuitur. Quod si nō Concilij auctoritate, sed sua Rex damnat propositionem illam, excedit procul dubio, & abutitur potestate, quam non habet. Et præterea mirabile est, quod sæpe contemnat Papæ potestatem ad definiendas res fidei, & ipse illam sibi audeat arrogare, nam licet verbis hoc nō dicat, facto proficitur. In quo etiam parum sibi constat. Nam alibi gloriatur in eadem Apologia, se nō eudere novos fidei articulos more Pontificum. Denique cum ipse nihil putet esse de fide, nisi quod in Scriptura continetur, oportet, ut nobis ostendat in Scriptura ubi sit illa propositio ut hæretica damnata, vel contraria diuinitus reuelata, ut illa pro hæretica habēda sit. Certe licet Paulus dixerit, *Omnis anima potestibus sublimioribus subdita sit*, nunquam addidit, etiā potestatibus excommunicatis, vel deprivatis à Papa omnes subditi sint; neque vnū ex alio colligi potest cum sint longe diuersa, ne dicā veluti opposita, nam

A Rex deprivatus iam non est sublimior potestas, At qđ hinc vltius concludo, professionem illius iuramenti quoad hanc partem esse quandam confessionem Regiæ autoritatis, & potestatis, tum ad damnandas propositiones ut hæreticas ad libitum suum, tum ad proponendum fidelibus autenticę, quid credere de fide debeant, vel tanquam hæreticum protestari; quod ex parte Regis est excessus, & usurpatio potestatis spiritualis, & ex parte profitentium tale iuramentum est quædam virtualis confessio falsæ fidei.

Præterea ex ipsis verbis apertissime constat, Regem in hoc iuramento non solum obedientiam ciuilem, seu iuramentum eius exigere. Nam sub iuramento detestari propositionem aliquam ut hæreticam, planē excedit obedientiam ciuilem, quæ est longē inferioris ordinis à Christiana fide. Maximē quando tale præceptum nouum est in Ecclesia, ita ut Rex non solum cogat Christianum subditum ad detestandam propositionem alias damnatam ab Ecclesia (quod interdum potest facere Catholicus Rex modum debitum seruando) sed etiam cogat ad detestandam propositionem, quam ipse denuo sua auctoritate condemnari ut nunc Rex facit. Vnde satis etiam probatur relinquitur, iniustum esse hoc iuramentum ex parte Regis, quia multis modis excedit potestatem suam, & ita est violenta coactio, & alienæ iurisdictionis usurpatio. Ex parte verō fidelium etiam est iniustum illud acceptare, vel generali ratione, quia vel iuraret rem illicitam, vel mendacium, nam si credant esse hæreticam propositionem illam propter solā Regis auctoritatem, vel propter hoc solum damnabile est multoq̃ue magis, quia propositio illa, quæ sic damnatur, verissima est, & ex veris principijs fidei certa, ut in libr. 3. probatum est. Si autē abiurent exterius talem propositionem, quam mente non credunt esse hæreticam, manifestum periurium committunt, ut per se notum est. Et vltra hoc continet talis professio specialem, & propriam iniuriam contra Pontificem, cuius potestatem, & obedientiam propter timorem humanum abnegant.

Tandem facile intelligitur ex his, partem hanc iuramenti doctrinā etiam erroneā inuoluere. Vnus error est, in Pontifice non esse potestatem ad deponendum Regem hæreticum, vel schismaticum, & regnum suum ad idem schisma, vel eandem hæresim pertrahentem, vel peruerentem. Huius enim erroris professio præcipue, magisq̃ue directē per illa verba fit, quam per alia, ut cuiuslibet legenti statim patebit, & in superioribus multipliciter est probatum. Alter error minus quidē verbis expressus, in ipsa verō sententia latens, & virtute contentus est, in his quæ ad fidei doctrinam, & detestationem hæresum pertinet, posse temporalem Regem fidem etiam iuratam à suis subditis exigere. Immo etiam in hoc esse præferendam sententiam Regis sententię Pontificis. Quæ sanē virtualis quædam confessio est Primatus Regis temporalis in spiritualibus, seu Ecclesiasticis, nihil enim maius est in Petri Primatu, nec magis ad conseruationem Ecclesiæ, eiusq̃ue vniōnem necessarium, quam in proponendis rebus fidei, & hæresibus damnandis suprema auctoritas, quam in illis verbis sibi Rex Angliæ arrogat, ergo professio talis iuramenti est manifesta schismatis, & erroris professio: tenentur ergo veri catholici in conscientia illud respuere.

CAPVT